

sovražnik, ako brez pameti pokončuje tiče ali ne odvraca od njih nadlog, ki jim jih huda zima naključni.

Zato usmilimo se svojih velikih dobrotnikov — in usmilimo se jih ravno zdaj ob hudi zimi!

Fantiča, ki nam je kako jabelko ali hruško vkradel iz vrta, lovimo in tepemo, — in vendar smo mi sami najhujše šibe vredni, da si ne ohranimo tičev, ki varujejo na stotine mernikov sadja!

Premišljevanja prostega kmeta.

Kdor današnji dan po naključbi v kako ljubljansko kavarnico zaide, da se sè skledico kave ogreje, vidi po mizah ležati časnike s prečudnimi podobami. Če tudi nemščine ne razume, podobe mu že kažejo, da se na smeh stavljajo duhovni. Tak časnik, ki je meni uni-dan v roke prišel, imel je na čelu podobo petelina, ki poje „kikeriki“, in po tem, mi je kavarnar rekel, se imenuje ta norčav list „Kikiriki.“ Kaj si vendar srboriti Nemeč vsega ne iznajde! — pravijo, da je to tista ura, ki se jej kultura nemška pravi. Pojdi rakom žvižgat taka kultura!

Duhovski stan je nam kmetom častitljiv stan, in mi kmetje, ktere nas taki urarji, kakor je „Kikeriki“, tudi tako zaničujejo kakor duhovne, se moramo za-nje potegniti in Kikirikitniku naravnost reči: kdor duhovne zaničuje in kmeta zatira, ta si sam svojo srečo podira.

V prvih Mojzesovih bukvah, ako se ne motim, se bere, da precej prva dva sinova Adamovih otrok sta bila že kmetovalca in darovalca, ki sta zemljo obdelovala, živino redila in Bogu v čast in hvalo od svojih pridelkov darovala. Toraj mislim, da ne rečem preveč, ako pravim, da je kmetijstvo in duhovstvo podlaga vsemu družemu. S tem pa ne rečem, da bi tudi drugi stanovi ne bili v društvu človeškem potrebni, ampak le to rečem, da kar je duša človeškemu telesu da živimo, in pljuča da dihamo, to je, duhovstvo in kmetijstvo na zemlji.

In vendar se ta dva stanova zdaj najbolj zaničujeta in zatirujeta od tacih, ki nočejo vedeti, kdo jim za dušno hrano skrbi, in kdo telesni kruh prideljuje. Enaki se mi zdijo onim živalim, ki pod dobom želod pobirajo, pa ne pogledajo kvišku, od kod da jim doli pada. — Lep izgled, koliko je spoštovanja vredno kmetijstvo, je pokazal francozki kralj Ludevik XII., ko je enkrat mlad plemenič izmed kraljevih služabnikov iz zgolj oholosti kmetiču zažugal, da ga bo tepsti dal. Ko modri kralj to izvé, hitro ukaže, da se plemeniču pri obedu ne dá več košček kruha. Ko mladi plemenič pride k obedu, mu sicer prinesó jedila, al kruha nič. To se mu je za malo zdelo. Brž pokliče strežaja, naj mu prinese tudi kruha; al strežaj ga ne vboga. Na to se plemenič kralju pritoži rekoč: Milostljivi kralj, druga jedila mi dajejo, al kruha nič, brez njega pa ne morem biti. Na to mu kralj odgovori: Za tega voljo spoštuj kmeta, in ne ravnaj trdo ž njim, marveč blagoslovi tiste ljudi, ki ti kruh prideljuje v potu svojega obraza. In plemenič se je spokoril. Morebiti se tudi še „Kikeriki“!

M. Ilvar.

Narodopisne stvari.

Nov dokaz, da so starodavni Panoni bili Slovani.

Spisal Dav. Trstenjak

(Konec.)

Po citatih iz starih pisateljev pri Dufresne-tu (vox: camus) je kamuš bilo pivo iz ječmena, kteremu so

se še nektere reči primešale, da se je penilo in šumelo (moussiralo). Srbi so ohranili besede: komovača, komovica za: lora, usta, Treberbranntwein, in kominina so iztiščane mehenice.

Ako bi se mi razlaga besede *καμος* iz korenike: kam, vreti, pariti, brühen, podrla, še imamo v srbščini žive besede: komati, manu trudere, komiti, cortice solvere, grana eximere. Tako bi bil *καμος* pijača iz komanega ali komljenega žita — ječmena ali bara, primeri: tolkla, tolkovec, pijača iz tolčenih jabelk ali hrušek.

Po tolčenji, komanji so tudi drugi narodi imenovali pivo. Tako piše Collumela (XII, 39) o pijači brisa: „vinaceos calcare, adjecto recentissimo musto, quod ex aliis uvis factum fuerit, quas per triduum insolaveris. Tum permiscere, et subactam brisam praeto subjicere“; — po njem se uva calcanda veli: brisa, in Persij tolmači brisare = concalcare. Keltiškoromanski narodi pa poznajo: bris, brisse, briz v pomeni: frangere, conterrere, concalcare primeri slovenski: brsati.

To isto pomenja: ol, sicera, ruski: olovina, Treber, latvijski alus, anglosaks. eal, novoslov. ol, vol. Prvotni pomen korenike ol je gotovo oni, kakor v gršk. *ὀλῶ, ὀλιζῶ*, verderben, vernichten, zerstossen, zerschlagen, zato: *ὀλε-τηρ ὀλεσηνορ* Männerschläger, Män-nertödter, *ὀλαι, ὀλή (κριθαί)* zerstossene, geschrottene Gerstenkörner. Srbščina pozná še ološ = krš vom Wasser abgebrochenes Reisig, oluja, procella, toraj: *τὸ conterrrens, frangens*, brez dvombe tudi iz te korenike: olovo, plumbum, das schrottbare, zerbrechbare Metall.

Razun kamoša so starodavni Panoni po Athenaeu (XI. 63) si delali tudi pijačo iz bara „ἀπο κεγχρου“ in jo imenovali: *παραβην*, toraj parovio, parovino, parenko — palenko, žganico — ustum vinum, Brandwein; vendar je utegnil tudi Grk besedo slabo zapisati, in tako je mogoče, da so jo naravnost imenovali po žitu, iz kterega je bila napravljena: baravio, barovino, barovec, Fenchelbranntwein, Fencheltrank. S slov. bar, ber je sorodno-anglosaks. beor, staronordiško: bior, goth. baris, ječmen, zato nemški bier, pivo, cerevisia = ječmenovec, Gerstentrunk. Vjema se z besedami: bar, ber, baris, beor, novonemški beere (Erdbeere); primeri jag-oda, Beere in jag-le, jeg-le, proso, prosena kaša itd.

Pa zakaj smo tako globoko segali, saj nam je naš častivredni Gutschmann za pivo zapisal besedo kam-ba, in kam-va, Steinbier? Samo za tega voljo, da naši jezikoslovci ne bi mislili, da se kamba ima izpeljevati iz kamen, lapis.

Razun bistrjih konjev, kateri so divji živeli in divji se plodili po travnatih planjavah panonskih, so še v Panonii bili posebni divji biki domá, kterim so Panoni rekli bonasi. „Tradunt in Pannonia feram, quae Bonasus vocetur, equina juba, caetera tauro similem, cornibus ita in se flexis, ut non sint utilia pugnae, quapropter fuga sibi auxiliari reddentem in ea fimum, interdum et tria jugerum longitudine, cujus contactus sequentes ut ignis aliquis amburat (Plin. 8, 15.). Ti biki so toraj spuščali, ko so jih preganjali, dosti govna — gnoja, in utegnili po tej neugodni lastnosti dobiti ime: bonas ali bonaš, bos fimans, ker buna, bunina pri Jugoslovanih še sedaj pomenja: stercus, fimus (Vuk), bunišče = gnojišče (Belostenec). Pa bana, bona tudi pomenja močvirno* (zato imena močvirnih kra-

*) Lužiškosrbski in slovaški: banj, bonj, grasreiche Waldhuttung. Že učeni Hahn je opazil: „Wald und Sumpf sind correlate Begriffe“ (Alban. Stud.) primeri sansk. vana, aqua et sylvia, bavarikonemški wanne, fließendes Wasser. Pis.